

Bệnh Dịch Tả Gia Cầm Ngoại Nhập (Exotic Newcastle Disease)

Bệnh dịch tả gà ngoại nhập (bệnh END) là một bệnh truyền nhiễm rất nguy hiểm cho gia cầm do virus gây ra ảnh hưởng đến tất cả các loài gia cầm và chim. Trước đây, bệnh này được biết đến dưới dạng velogenic viscerotropic Newcatle (viết tắt là VVND). Bệnh END có thể xem là một trong những bệnh nguy hiểm nhất cho gia cầm trên thế giới. Bệnh END độc hại đến nỗi nhiều gia cầm chết mà không có bất kỳ biểu hiện lâm sàng nào. Đối với những bầy chưa được tiêm chủng, tỷ lệ chết hầu như lên tới 100%. Virus có thể tấn công và gây chết ngay cả đối với những cá thể đã được chủng ngừa.

Các cơ quan nhà nước gồm Bộ Thực Phẩm và Nông Nghiệp California (CDFA), Bộ Nông Nghiệp Hoa Kỳ (USDA), và Dịch Vụ Kiểm Tra Sức Khỏe Cây Trồng và Vật Nuôi (APHIS) hiện đang chỉ đạo một chiến dịch tiêu diệt tận gốc bệnh END cho gia cầm thả vườn và thương nghiệp. Bệnh này đã được xác nhận vào ngày 01 tháng 10 năm 2002.

Để chặn đứng sự lan rộng của bệnh END trong vùng, các bác sĩ thú y của Bang đã áp dụng việc kiểm dịch chặt chẽ đối với các chủ nuôi và hội chợ gia cầm ở tất cả các địa phận thuộc Los Angeles County, các khu vực thuộc các hạt Riverside và San Bernadino phía nam và tây San Gabriel, San Bernadino, và San Jacinto Mountains. Quy trình sẽ được áp dụng trên cơ sở từng trường hợp cụ thể.

Biểu Hiện Lâm Sàng

Bệnh END tác động lên hệ hô hấp, hệ thần kinh và hệ tiêu hoá. Thời kỳ ủ bệnh kéo dài khoảng từ 2 đến 15 ngày. Gia cầm nhiễm bệnh có thể có những biểu hiện sau:

- Hô hấp: hắt hơi, thở dốc, chảy nước mũi, ho;
- Tiêu hoá: tiêu chảy phân xanh;
- Thần kinh: ủ rũ, run cơ, xệ cánh, đầu cổ bị ngoẹo, đi vòng vòng, và hoàn toàn tê liệt;
- Tỷ lệ đẻ trứng có thể giảm hoặc ngừng đẻ;
- Trứng bị mỏng vỏ;
- Sung các mô xung quanh mắt và cổ;
- Chết đột ngột;
- Tỷ lệ chết trong bầy tăng cao.

Cách Lan Truyền Bệnh

Bệnh END lan truyền chủ yếu do tiếp xúc trực tiếp giữa gia cầm khoẻ mạnh với phân hay các dịch tiết từ gia cầm bệnh như nước mũi, nước bọt và nước mắt. Bệnh lan truyền nhanh chóng trong các bầy nuôi mật độ cao, ví dụ gà nuôi thương nghiệp.

Nồng độ virus gây bệnh trong dịch tiết của gia cầm bệnh rất cao. Do đó, bệnh có thể lan truyền dễ dàng bằng các phương tiện cơ học. Virus gây bệnh có thể bám vào giày dép, quần áo và truyền từ bầy mắc bệnh sang bầy khỏe mạnh. Bệnh thường được lan truyền thông qua các nhân viên tiêm chủng, giết mổ, xe chở phân, tài xế xe tải, nhân viên giao thực phẩm, người mua gia cầm, người giao trứng, và các chủ trại cũng như công nhân làm việc trong trại.

Virus bệnh END có thể sống sót nhiều tuần lễ trong môi trường nóng ẩm như trên lông chim, trong phân, và những nguyên vật liệu khác. Chúng có thể tồn tại rất lâu trong các sản phẩm đông lạnh. Tuy nhiên, điều kiện khô hạn và tia tử ngoại trong ánh nắng trời có thể tiêu diệt chúng nhanh chóng.

Những con chim nuôi kiếng nhập cảnh lậu, đặc biệt là loài vẹt Amazon có nguồn gốc từ châu Mỹ La tinh, được xem là đối tượng mang mầm bệnh nguy hiểm nhất truyền cho những bầy gia cầm ở Mỹ. Các con vẹt Amazon mang virus mặc dù không có biểu hiện bệnh END, nhưng có khả năng phát tán mầm bệnh trong thời gian hơn 400 ngày.

Các Biện Pháp Kiểm Soát Và Phòng Ngừa Bệnh End

Phương pháp duy nhất để tiêu diệt tận gốc bệnh END là nhanh chóng tiêu huỷ các bầy bị nhiễm bệnh, và thực hiện các chương trình kiểm dịch và giám sát chặt chẽ. Các nhà sản xuất nên củng cố các biện pháp an toàn sinh học để phòng ngừa sự đưa mầm bệnh vào bầy gia cầm đang nuôi. Các biện pháp an toàn sinh học cũng rất quan trọng để bảo vệ gia cầm thả vườn, hay chim kiếng. Dưới đây là những biện pháp an toàn sinh học có thể áp dụng:

- Chỉ cho phép công nhân có nhiệm vụ cụ thể vào trại và hạn chế các phương tiện vận chuyển vào cơ sở chăn nuôi.
- Cung cấp quần áo sạch và các công cụ làm việc vô trùng cho công nhân.
- Làm vệ sinh và sát trùng các phương tiện vận chuyển (bao gồm vỏ lốp xe và bộ bánh xe) ra vào cơ sở chăn nuôi.
- Tránh thăm viếng những trang trại chăn nuôi khác.

- Duy trì chế độ ‘mua một lúc, bán một lượt’ để giữ cho bầy có cùng một độ tuổi.
 - Theo dõi chặt chẽ quá trình di chuyển của cả bầy gia cầm và sản phẩm gia cầm từ nông trại này sang nông trại khác.
 - Đừng nên ‘xé lẻ’ chim trưởng thành của bầy bán cho một chợ gia cầm sống.
 - Vệ sinh sát trùng chuồng trại giữa các đợt nuôi.
- Không nuôi chim kiểng trong trại chăn nuôi gia cầm. Không nên thuê các công nhân có nuôi chim kiểng tại nhà.
- Không cho phép các nhân viên làm công tác tiêm chủng, bắt thú, và các dịch vụ có thể đã tiếp xúc với những trại chăn nuôi gia cầm khác vào trại trong vòng 24 tiếng đồng hồ.
- Bảo vệ đàn gia cầm, không cho tiếp xúc với những loài chim hoang dã thường thích làm tổ trong trại chăn nuôi, hoặc không cho chim kiểng dùng chung thức ăn.
- Kiểm soát chặt chẽ việc xử lý và vứt bỏ xác gia cầm chết, phân, và chất lót chuồng.
- Mang gia cầm bệnh đến phòng thí nghiệm để kiểm tra.

Các Biện Pháp Kiểm Soát Và Phòng Ngừa Bệnh Đối Với Việc Nuôi Chim Kiểng Và Gia Cầm Thả Vườn

Bệnh END cũng là một mối nguy hiểm đe dọa các loài chim kiểng. Những chim nhập lậu vào Mỹ không được APHIS kiểm dịch và kiểm tra, nên có thể là nguồn mang virus gây bệnh END. Do đó, các chủ nhân nuôi chim kiểng nên:

- Yêu cầu người bán chim xuất trình giấy chứng nhận chim nhập khẩu hợp pháp hoặc có nguồn gốc trong nước Mỹ, chứng minh chim khỏe mạnh trước khi vận chuyển, và sẽ được vận chuyển trong các thùng mới hay đã được sát trùng đầy đủ.
- Giữ lại tất cả giấy tờ mua bán và vận chuyển.
- Cách ly tất cả chim mới mua ít nhất 30 ngày. Hạn chế sự di chuyển của công nhân giữa bầy mới và cũ. Vẹt Amazon rất khó nuôi trong nhà. Bất kỳ ai rao bán số lượng lớn chim vẹt non đều có thể nghi ngờ là buôn lậu hoặc mua chim nhập lậu.

Vai Trò Của Aphis

Để ngăn ngừa bệnh END xuất hiện trong các bầy gia cầm ở Mỹ, APHIS yêu cầu tất cả chim nhập khẩu (gia cầm, chim kiểng, chim trưng bày ở sở thú, và đã điểu) phải được kiểm dịch trước khi mang vào nước.

Ngoài việc hạn chế nhập khẩu, APHIS tăng cường khả năng giám sát để phát hiện bệnh END nếu chẳng may bệnh này được đưa vào nước Mỹ. APHIS và tập thể các bác sĩ thú y của Bang được huấn luyện chẩn đoán các bệnh có nguồn gốc ngoài nước thường xuyên kiểm tra những trường hợp nghi bệnh. Hiệu quả của việc giám sát này được nâng cao nhờ sự hợp tác của các chuyên viên thuộc các trường đại học, các viên chức về sức khỏe vật nuôi của Bang, các bác sĩ thú y đáng tin cậy của USDA, và các đại diện của các công ty.

Nếu bệnh END được phát hiện trong bầy gia cầm hoặc chim kiểng, APHIS sẽ nhanh chóng làm việc với chính quyền sở tại và các công ty đối tác để thực hiện các biện pháp triệt để bao gồm kiểm dịch, kiểm soát và vệ sinh để ngăn chặn cơ hội lan truyền mầm bệnh.

Báo Cáo Những Trường Hợp Nghi Ngờ

Các chủ trại chăn nuôi gia cầm hay chim kiểng, hoặc các bác sĩ thú y nếu nghi ngờ một con chim có dấu hiệu nhiễm bệnh END hãy liên hệ ngay lập tức với các cơ quan có thẩm quyền về sức khỏe thú nuôi của Bang hay Liên Bang.

Thông Tin Bổ Sung

Để biết thêm thông tin chi tiết, hãy liên hệ:
 USDA, APHIS, Veterinary Services
 Emergency Programs
 4700 River Road, Unit 41
 Riverdale, MD 20737-1231
 Telephone (301) 734-8073
 Fax (301) 734-7817

Bộ Nông nghiệp Mỹ (USDA) nghiêm cấm sự phân biệt đối xử về sắc tộc, màu da, quốc tịch gốc, giới tính, tôn giáo, tuổi tác, tình trạng khuyết tật, khuynh hướng chính trị, khuynh hướng giới tính, hoặc tình trạng hôn nhân và gia đình trong tất cả những chương trình và hoạt động. (Không phải tất cả các quy định ngăn cấm đều áp dụng cho tất cả các chương trình). Những người khuyết tật cần những phương tiện khác để tiếp cận thông tin chương trình (chữ nổi Braille, bản in khổ rộng, băng từ, ..v.v..) hãy liên hệ với USDA's TARGET Center tại số (202) 720-2600 (voice and TDD).

Nếu có khiếu nại về việc phân biệt đối xử, hãy viết thư cho: USDA, Director, Office of Civil Rights, Room 326-W, Whitten Building, 1400 Independence Avenue, SW, Washington, DC 20250-9410 hoặc gọi số (202) 720-5964 (voice and TDD). USDA cung cấp cơ hội bình đẳng và phát huy quyền làm chủ cho mọi người.